

Landskap: Skåne Upptecknare: Karin Andersson, Lund
 Härad: Torna Berättare: Lars Moberg
 Socken: Veberöd Berättarens yrke: skräddare
 Uppteckningsår: 1961 Född år 1878 i Dåröd, Veberöds s.

- Skräddare. s. 1-3.
 Järnvägen. s. 3.
 Den första handbarn. s. 3.
 Ugnav o. brödbakning. s. 4.
 Byråttämna. s. 4-5.
 Skolgång. s. 5.
 Tidsningar och böcker. s. 5-6.
 Nojen. s. 6.
 Brevväxling. s. 6.
 Begravning. s. 6.
 Kyrkobesök. s. 7.
 Möttor. s. 7.
 Tillverkn. av potatismjöl. s. 7.
 Löpe. s. 7.
 Skjutstation. s. 7-8.
 Fåra förtjänster för jordbrukare. s. 8.
 Hantverkare. s. 8.
 Spelmän. s. 9.
 Övernatt. häändelser. s. 9-10.

Jag lärde sy hos en mästare Olof i Blentarp. Lärotiden var 2år. Sedan var jag "utlärare", men inte gesäll. Då kunde jag få 1 kr i veckan. Jag var då 15-16 år. Vi for omkring på gårdar och sydde kläder av hemvävt tyg. Tråden fick dom tillhandahålla och så fick vi mat och logi. Vi hämtades med skjuts och lastade på pressblock, pressjärn och symaskin. Det var för det mesta bra på gårdarna. Vi fick bra mat och fem kronor för en kostym. På våren 1901 reste jag första gången till Köpenhamn för att lära mer. Man kunde inte omedelbart få arbete hos en första klassens skraddare. Jag arbetade först hos gifta gesäller, som hade eget. Hallberg och Hansen hette de första, sen arbetade jag hos en svensk, som flyttat till Köpenhamn och stannat upp där. Han hette Jacobson. År 1902 anställdes jag hos bröderna Andersen vid Kongens Nytorv. Där fick jag göra 2:a klassens arbete, innan hade jag gjort 3:e klassens. Jag sydde bara rockar där. För en vanlig kavaj fick jag 10.50 och för en tvårandig 11 kr. Det var bra kunder, så ibland kunde jag få en krona extra. Man hann med en eller en och en halv kavaj på en dag. Jag tyckte bra om arbetet och

danskarna, men trivdes inte med stadslivet. Det kändes tvunget, att en arbetare skulle klä sig i krage och förhäng bara för att gå några kvarter till arbetet. Här hemma känner man sig friare. 1903 gifte jag mig med Maria, dotter till fjärdingsman Löw i Veberöd. Hon dog ifrån mig 1944. Vi köpte ett eget hus här i hägnaden och jag åkte omkring och sydde eller sydde hemma. Om jag arbetade framåt natten kunde jag hinna med två kostymer i veckan. Det blev tio kr Mycket blev inte över, när vi köpt bränsle och mat, men jag trivdes bättre här, fast jag fått mera betalt i Köpenhamn. Helst satt jag här hemma och sydde. Det var svårare borta, där satt jag och sydde vid matbordet och varje gång det skulle ätas fick jag plocka av. Pressjärnen kunde heller inte värmas när det lagades mat. Hemma kunde jag pressa och stryka vid vilken tid som helst. Ibland var jag ända borta i Önnestöv ~~XXXXXX~~ nära Bonarp och hämtades dit med hästvagn. Man märkte, att det varen annan stil på mina kläder, än på dem som sytts av bylärda skräddare. I början av 30-talet slutade jag alldeles att sy ute. Den sista tiden innan var det också bara sporadiskt. På gårdarna köpte ofta äldre hemma-dottern symaskin

och sydde själv. Redan omkring 1910 började det hända. En bra maskin ~~kostade då~~
kostade då omkring 150 kr. Billigare tyska fanns också för 70-80 kr.
Färdigsydda kläder blev allt vanligare.

Det var många planer på järnväg här i slutet av 80-talet. på ett
förslag var linjen utstakad över Dörröds fälad, på ett annat över Häcke-
berga, Kläggeröd och på ett tredje över Veberöd. Det sista hade livligast
uppslutning och fler möten hölls. ^{Det kom till stånd.} Jag läste för prästen i Veberöd, när
järnvägen blev klar och grustågen började gå. I skolsalen, där vi läste
kunde vi se banan och jag minns att kyrkoherde Ström sade: " Det är
grannt, när röken slår ut mot den blå himmlen." Det var det andra året han
var kyrkoherde. När han valdes, var det en hård konkurrens och den avgöra-
ande rösten för kyrkoherde Ström-erhölls genom en drängs, en f.d. husars
insats. Han sprängde till Vombs Söderskog efter fullmakt. Från den
dagen hade man ett talesätt här i bygden. " Han red iväg på en svart
valack och kom igen på en vit häst" Hästen var nämligen löddrig av ~~skinn.~~ ^{svett.}

Den första handlaren här hade tidigare varit bokhållare hos
handlanden Edlund i Genarp. Han tillhandahöll lite av varje av hus-
behovsvaror och lite tyg . Han var en rättskaffens och bra man.

Det har varit "stannugn" (biläggargugn) här till jag blev ensam. Jag har en ännu på den andra gaveln. Vi tog ner den här (vi sitter i stugan) för det blev för kallt att stå och elda där ute i skorstenen, när det var vinter. Men det var en härlig värme av stannugnen. Den höll värmen bra, om man lade i några träklossar. Bagarugnen har vi ännu. Vi köpte inte bröd, förrän Maria dog, utom någon gång på sommaren. Ett annat hus här nere brukade baka samtidigt här. Ungefär var sexveckorsdag var det bak. Det brödet var inte som köpebröd. Det möglade inte så fort. Det grova hängde vi i säckar på loftet. Där höll det sig bra. Man kunde ha det i 2 månader utan att det möglade.

Bystämma förekommer ännu i Dörröd. Jag var ålderman 1924-25 S:a Påhults, Tostorps och Kvarnbrodda gårdar hörde ej till byalaget. De var utflyttade innan. Men det var Vattentäkten (Dörröds by), Lertäkten (omr. norr om Kvarnbroddavägen) och Grustäkten, inhägnade områden med stengärden. Vattentäkten skulle egentligen ha varit uppgrävd till branddamm, alla hus var ju halmtäckta, men den fick ofta växa igen. Byalaget samlades en gång om året till gille,

Anders Larsson hette en lantbrukare, som arrenderade en gård av Tuwesson på Dörrödsgården. Han kallades vanligen för gårdsdrängen. och var ålderman i 10 år. Det var en duktig man som sprängde sten, rördikade och sprängde upp stubbar. Sedan var Tuwesson ålderman ett tag.

I början av 1900-talet var vi omkring 20 stycken som samlades. De två åldermansdrängarna skulle köra byahorn och byakista till den nye åldermannen efter valet. Det hörde då sedan gammalt till, att åldermansdrängarna skulle supas ordentligt fulla. Men man höll ju inte så hått på det sen. När jag ~~blev~~ blev ålderman fanns det ingen kista, Jag fick pappern lösa. Då köpte jag en ny kista.

Min far Jöns Larsson kunde varken läsa eller skriva. När han skulle skriva sitt namn skrev han: ILS. Han hade inte gått i skolan. Men vi hade en riktig skollärare, en utexaminerad, som hette Jöns Isaksson. Vi gick först på Dörrödsgården och sen fick vi flytta till skolen, som låg på Dörröds lertag. Senare igen byggdes en småskola vid Kvarnbroddavägen. Vi gick alla klasser i ett rum.

De första ~~g~~ åren jag gick i skolan, fanns det ingen tidning här. Sen ordnade storgårdarna med, att en påg red efter tidningen hos

fjärdingsman i Veberöd, där det var postinlämningsställe.

De enda böcker folk i allmänhet hade, var Bibel och Psalmbok. Postilla hade några. Den lånades sinsemellan.

Det var fattigt folk i Dörröd. Några gillen hade man inte råd med. Men det fanns en jordbana i gårdsdrängens vång, där vi brukade dansa under sommaren. Det kom en speleman från Kläggeröd. På vintrarna var det ibland loggille på gårdarna, då fick man smör, bröd, fårkött eller annat kött och brännvin. Brännvin dracks mer då. På fäladen fanns en kvinna "Örna -Elsa" (hon kom från Örnahus), som brukade bränna i en kopparkittel för husbehov och som även sålde något. Det sades att arrendatorn vid Skoghusen också brände. Fjärdingsman tog sig gärna en sup där, när han var ute för att hämta snöskottningspengar, bropengar eller utkrävda skatter. Men även de fattigaste försökte ordna lite mat och dryck vid bröllop och begravning. Karlarna, som var trötta efter en lång forsling av kistan till graven, dröjde inte länge att ta första supen, när de kom tillbaka från kyrkan. Kvinnorna följde vanligen inte till graven.

Vi fattiga gick inte så ofta i kyrkan, men från de stora gårdarna var det alltid någon, som gick. Allt man skulle ha reda på lästes ju upp. I Dörröd gick det en kyrkostig tvärs över markerna på söder sida om möllan. Jordägarna kunde inte hindra folk att gå där. Den var uttagen på karta. En mölleväg fanns även uttagen här på fäladen. Den gick till Häckeberga vattenmölla. Dit var man tvungen att ta, när det inte blåste, så att man kunde använda stabbamöllan, som låg vid lertäkten .

Potatismjöl kunde man inte köpa förr. Man rev själv potatis och hällde vatten på i omgångar tills man fick ren stärkelse. I början när vi var gifta beredde vi alltid ost själva. Löpe gjorde vi så, att vi tog löpmagen från en spädkalv och hällde nymjölkad mjölk i. Sen fick den hänga ute i vinden till tork. Då blev det löpe, som vi använde. Men vi slutade göra ost sen, för det kom så mycket släktingar och ville köpa. Vi gav bort ost och fick ingenting själva.

Alla jordbruk hade vagn och släde. I Veberöd fanns en skjutsstation. Lantbrukare blev tvungna att släppa till hästar, när

någon storherre behövde skjuts. Då fick de taxa efter längd.
(detta var före järnvägens tillkomst)

Min far hade 2 tunnland jord, en ko och en gris. Far var grovarbetare
Han hade 50 öre om dagen och gjorde som extra förtjänst enekorgar
till potatis. De flesta hade en så dålig eller liten bit jord, att
de var tvungna att arbeta extra på gårdarna eller slöjda.

Hans Sporr & från Sporrstorp, Häckeberga) gjorde träslevar och
ösor för svinutfoering. Så fanns det 2 stycken toffelmakare. Den
ene hade ingen jord, den andre hade en jordbit och stod sig bättre.
Sen kom en träskomakare. En bleckslagare fanns också en tid. Han
gjorde rivejärn och en lamptyp, som vi hade hemma.

Den var av bleckplåt, kägelformig, med en kork i
toppen och en bomullstråd genom den ner i fotogen.

Taktäckare fanns, men riktigt försigkomna lade själv sina tak och g
gjorde vackra arbeten. Men det blev svårare med åren att få halm.
Sätorna var också alldeles galna med att sprätta upp och dra ut
halmen och ryggaträna var helt livsfarliga, när det blåste.

Innan vi hade tidning, berättade vi mer historier för varandra. Det var en gammal speleman på Kläggeröd "Stärten", en god musikanter, som brukade gå omkring till gårdarna och fråga: "Ni har väl ingen sorg här? Vill Ni höra ett stycke?" Så spelade han. Det blev samling, dans. Så drack han brännvin och berättade. Han satte själv ihop historier och hade stor förmåga att uttrycka sig. Han skvallrade lite. Allt vad han sade överensstämde inte med sanningen, men det visste de flesta.

Många trodde på de övernaturliga. Vid Härkeberga skulle man kunna se en stor hund springa vilt omkring i en cirkel. Han hade stor hängande, röd tunga och kom för varje natt allt närmare corps de logiet. Greven sade åt en man att skjuta den, så skulle han få sitt levebröd hela sitt liv från slottet. Mannen sköt hunden, men sen den natten kunde han inte hålla huvudet stilla,. Han skakade sen på ~~huvudet~~ huvudet hela sitt liv. Vid dimma kunde man nattetid på höjder, i dalar och kärr se 2 kalvar komma farande i luften, förföljda av en flåsande hund. "Nu är Noa-skytten ute" sade man då.

Jag har aldrig sett någonting själv, men när jag var i lära h
i Blentarp hörde jag en gång tunga steg på vinden..Vi var flera
stycken, som hörde det. Vi undersökte, men där var varken djur
eller människa. Att det var ett spöke, säger jag inte, men nog var
det konstigt.

Man var noga med att låsa om sig på nätterna. Spiskammarfönstren
hade galler och ytterdörrarna låstes bastant. Men tjuvar listade
sig in ~~i alla fall~~ och andra, ja, de kom ju in i alla fall.